

de forløbne Aar have givet os, at intet Parti og allermindst et Parti, der vil talbes konservativt, er tjent med overhovedet at bevæge sig paa revolutionær ghygende Grund. Er der noget, der skulde være trygt for et konservativt Parti, skulde det vel være: Grundloven absolut ubrødelig og uomtvistelig. Maa jeg gøre de Herrer opmærksomme paa, at hvad Udbytte der end er tilvejebragt ved den sidste Vinters Begivenheder og Forhandlinger, have disse dog ogsaa medført nogen Lærdom. Jeg vil fremhæve, at naar der fra Højres Side blev rejst en saa stærk Opposition imod Ministeriet Reedy-Thott, og det blev søgt at faa dette afløst, saa vilde der fornuftigvis ikke være nogen Mening i en saadan Bevægelse, naar der ikke dermed var tilfjeldet i Stedet derfor at skabe et Ministerium, der i sit Væsen maatte og vilde blive et Kampministerium med Forbehold af Bemyttelse af provisoriske Kampmidler. Men, mine Herrer, disse Forsøg ere strandede, og det skal mindes som en historisk Kendsgerning, at det er ikke lykkedes at tilvejebringe et saadant Ministerium, trods de vistnok mange Forsøg, der ere gjorte. Jeg tager heller ikke i dette Øjeblik paa nogen Maade i Betænkning at udtale den Tro, at selv Danmarks Krone er bleven led af disse Eksperimenter. Derfor tror jeg, at jeg med Grund kan sige, at særlig Folketinget maa vide det afgaaede Ministerium Tak, baade for dets Holdning og for dets Vedtænde af denne Holdning. Jeg tror, at selv de konservative Interesser i vort Land, at Højrepartiet som saadant er bedst tjent med at lægge den Rangle bort, thi den betyder intet, den gælder intet mere i dette Land som Trusel, thi der er ingen, der gaar af Vejen for den. Men denne Ministeriets Optræden tror jeg ogsaa har ført med sig som en naturlig Konsekvens, at Ministeriet nærmede sig Landboerne. Naar der i det hele har været en virkelig gennemgaaende og varm Interesse for at betrygge og sikre vore forfatningsmæssige Forhold, antager jeg, det for en naturlig Konsekvens deraf, at der sker en vis Forskydning af det politiske Tyngdepunkt i vort Land, at det flyttes noget mere fra Brostenene ud paa Landet. De Foretagender, som Ministeriet Reedy-Thott i denne Henseende har iværksat, have ganske vist ikke været overordentlig gennemgribende, men dog været af den Bestaaenhed, at de ere blevene forstaaede paa Rigsdagen, forstaaede baade af Venner og af Modstandere. Det var derfor vistnok heller ikke tilfældigt, naar det faldt i dette Ministeriums Lod at oprette Landbrugsministeriet og dertil at kalde en Mand, som uden Forbehold udtalte, at han gjorde Land-

brugets Sag til sin. Det var Ord, der slang igennem Landet over, og jeg er overbevist om, at de ville ikke glemmes mellem danske Lænder. Det blev ham ikke muligt under Rigsdagens nuværende Sammensætning at indfri disse Ord, men jeg føler mig overbevist om, at disse Ord ville blive det Feltraab, som kommer til at gælde, naar det gaar om igen.

Ministeriet forelagde dernæst en Række af Lovforslag, hvis landbovenlige Karakter er umiskendelig, dog ikke anderledes, end at man ikke med nogen Grund vil kunne sige, at andre Samfundsinteresser ere blevene tilfidesatte derved. Hvad Forslagene have tilstræbt, har væsentlig kun været dette at rette noget af Fortidens Uret, af Uretten fra den Tid, da man betragtede Landbruget som den eneste Produktionskilde og derfor ogsaa som den eneste Skattebasis. Jeg skal herved udtrykkelig minde om, at vi skyldte at give den nuværende højtærede Konseilspræsident en væsentlig Del af Æren for disse Sagers Fremkomst, og jeg hilser med særlig Tilfredshed hans Udtalelser i Dag om, at han vedsender sig dette Arbejde og fremdeles vil søge at gennemføre det. Blandt disse Love er der en, nemlig Toldloven, som jeg vil omtale med ganske saa Ord. Det er ogsaa med stor Tilfredshed, at jeg for mit Vedkommende i Dag har hørt, at den nuværende Regering vil stille sig ikke alene paa det forelagte Toldlovsforslags Stade, men paa Toldkompromisets Stade, som det blev opnaaet mellem den afgaaede Regering og dette Ting. Den Modstand, som dette Toldkompromis har mødt i visse interesserede Kredse omkring i Landet, har det været mig ganske umuligt at forstaa, thi er der nogen Sunde opnaaet et virkelig moderat Kompromis, som ikke kunde støde an til nogen Side, er det netop det her opnaaede Toldkompromis. Jeg føler mig overbevist om, at de, som have søgt at rejse en interesseret Opposition imod den Afgørelse, se for kort paa den Sag, thi er der noget, som netop disse Interesser skulde være henvisne til at se paa, er det just Muligheden af, at en af de største Anledninger til Strid mellem Land og By, og navnlig mellem Landet og Middelflasserne i Byerne, kan blive ryddet af Vejen. Derved vilde være bundet langt mere end nogen af de Smaaating, som det i Virkeligheden drejer sig om. Vi vide alle, at hverken Bestyrelses- eller Frihandelsmændene fik deres Vilje ved den trusne Afgørelse. Den har været i alle Henseender henlynsfuld. Jeg vil benytte denne Lejlighed til saa indtrængende, jeg formaar, at lægge alle de interesserede Parter paa Sunde, at nu er Tiden kommen til at